

1. Sqarime të përgjithshme metodologjike për statistikat e jashtme

Statistikat e jashtme përfaqësojnë sublimim e disa hulumtimeve statistikore të veçanta për mbledhjen, përpunimin dhe publikimin e të dhënave për gjendjen dhe/ose transaksionet me jorezidentët, konkretisht: bilanci i pagesave, investimet direkte, pozicioni i investimeve ndërkombëtare, rezervat zyrtare valutore, borxhi i jashtëm bruto dhe kërkesat e jashtme bruto.

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me qëllim të harmonizimit me standardet ndërkombëtare statistikore dhe përgatitjes së të dhënave të krahasueshme ndërkombëtarisht, aktivitetet e veta i fokuson kryesisht në harmonizimin me standardet e përcaktuara ndërkombëtarisht dhe zbatimin e manualeve më të fundit në fushën e bilancit të pagesave, investimet e huaja direkte, borxhi i jashtëm bruto dhe kërkesat, si dhe rezervat zyrtare valutore.

1.1. Pajtueshmëria me standardet statistikore evropiane dhe ndërkombëtare

Harmonizimi i raporteve statistikore nga statistikat e jashtme realizohet nëpërmjet zbatimit të udhëzimeve ndërkombëtare dhe përfshirjes së tyre në statistikat nacionale.

Udhëzimet ndërkombëtare dhe rregulloret e BE-së që zbatohen për mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave janë si më poshtë:

- Manuali për pozicionin e investimeve ndërkombëtare dhe bilancin e pagesave BPM6 (Balance of Payments and International Investment Position Manual, sixth edition (BPM6), 2009, IMF);
- Manuali i FMN-së për rezervat ndërkombëtare dhe likuiditetin në valutë të huaj (International Reserves and Foreign Currency Liquidity: Guidelines for a Template, IMF 2013);
- Manuali i statistikave të borxhit të jashtëm (External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users, IMF, 2013);
- Përkufizimi i standardeve të OECD-së për Investimet e Huaja Direkte Edicioni i 4-të BD4 (OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment 4th Edition BD4);
- Rregullorja (KE) Nr. 184/2005 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit;
- Rregullorja e Komisionit (EC) Nr. 601/2006, për zbatimin e Rregullores (KE) Nr. 184/2005;
- Rregullorja Implementuese e Komisionit (BE) Nr. 228/2014, që ndryshon Rregulloren (KE) Nr. 601/2006;

Klasifikimet që zbatohen gjatë mbledhjes dhe përpunimit të të dhënave për këto anketa janë si më poshtë:

- NKD - Klasifikimi Kombëtar i Aktiviteteve (në përputhje me NACE Rev. 2);
- Klasifikimi kombëtar i sektorëve (në përputhje me ESA 2010);
- Standardi ndërkombëtar për klasifikimin e vendeve dhe valutave (kodet e shteteve dhe monedhave ISO).

Legjislacioni nacional, i cili përcakton përmbajtjen e të dhënave të mbledhura për qëllime të statistikave të jashtme, është në përputhje me Ligjin për Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 158/2010, 123/12, 43/14, 153/15

dhe 6/16) dhe Ligjit për punë devizore ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 34/2001, 49/2001, 103/2001, 54/2002, 51/2003, 81/2008, 24/2011, 135/2011, 188/13, 97/15, 153/15 dhe 23/16). Rezidenca e njësive institucionale është përcaktuar me Ligjin për punë devizore, ndërsa personat fizikë të cilët përkohësisht qëndrojnë në Republikën e Maqedonisë në bazë të vizës së vlefshme të qëndrimit, përkohësisht vizës së punës në kohëzgjatje prej së paku 6 muajsh trajtohen si banorë të Republikës së Maqedonisë.¹

Njësitet raportuese janë persona juridikë dhe fizikë që kryejnë transaksione ekonomike me jorezidentë dhe të cilët, në varësi të llojit të transaksioneve me jorezidentë, raportojnë mbi kërkesat dhe detyrimet e tyre ndaj jorezidentëve bazuar në instrumentet e borxhit, investimet kapitale brenda dhe nga jashtë, kërkesat dhe/ose detyrimet ndaj jorezidentëve në bazë të instrumenteve të tjera financiare, etj.

Raportimi është i menjëhershëm (drejtpërdrejt nga njësitet raportuese) dhe indirekt (përmjet institucioneve të tjera që kanë informacion për një lloj të caktuar transaksioni me jorezidentë).

1.2. Politika e publikimit dhe rishikimit të të dhënave

1.2.1 Politika e publikimit të të dhënave

Të dhënat për statistikat e jashtme publikohen me periodicitet dhe afate të përcaktuara të dhëna në kalendarin e publikimit të të dhënave (të disponueshme në ueb-faqen e NBRSM-së - http://nbrm.mk/kalendar_na_objavuvanje_na_podatoci.nsp).

Metodologjitë për statistikat e jashtme janë të publikuara edhe në faqen e internetit të Bankës Popullore.

1.2.2 Politika e rishikimit të të dhënave

Të dhënat rishikohen në baza të rregullta vjetore, brenda t+270 ditëve pas përfundimit të vitit raportues.

Gjithashtu, nëse është e nevojshme, rishikimi i të dhënave të publikuara mund të bëhet më shpesh në rastet:

- marrjen e informatave dhe të dhënave të reja dhe/ose të korrigjuara nga njësitet raportuese;

ose

- ndryshimet në burimet e të dhënave ose metodologjinë për përpilimin e një hulumtimi statistikor të veçantë.

Në përputhje me rekomandimet ndërkombëtare, ndryshimeve më të rëndësishme në të dhënat që rezultojnë nga rishikimi kryer, u jepet një shpjegim i duhur me një fusnotë ose brenda njoftimeve për shtyp.

¹ Ky përkufizim i rezidencës së personave fizikë dhe zbatimi i tij në krijimin e të dhënave statistikore është një përjashtim nga rekomandimi i deklaruar në standardet ndërkombëtare statistikore, ku vendbanimi ose synimi për të qëndruar në një vend për një vit ose më shumë përdoret si kriter për përcaktimin e vendbanimit.

Rishikimi i të dhënave në seritë kohore historike kryhet duke filluar nga momenti i ndodhjes së ngjarjes që ka çuar në modifikimin e të dhënave, ose nëse nuk ka kushte të përshtatshme për këtë, për një periudhë sa më të gjatë kohore. Nëse ka një ndryshim në paraqitjen e të dhënave (publikimi i një treguesi të ri - sektori, instrumenti etj.), seritë kohore historike rishikohen duke filluar nga momenti i paraqitjes së treguesit të ri, nëse ekzistojnë kushte të përshtatshme për këtë.

2. Sqarime të përgjithshme metodologjike për bilancin e pagesave

Bilanci i pagesave është një raport statistikor për një periudhë të caktuar kohore, i cili në mënyrë sistematike përmbledh të gjitha transaksionet ekonomike të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit. Transaksionet që paraqiten në bilancin e pagesave nënkuptohen ekskluzivisht transaksionet ndërmjet rezidentëve dhe jorezidentëve që ndodhin në bazë të një marrëveshjeje të ndërsjellë dhe përfshijnë shkëmbimin e vlerës ose transferimin e vlerës pa pagesë të kundërvlerës.

Në përputhje me Ligjin për Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë dhe rregulloret nga sfera e punëve devizore, Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut (NBRSM) është përgjegjëse për përpilimin dhe monitorimin e mbikqyrjes të bilancit të pagesave.

Të dhënat publikohen në baza tremujore, në miliona euro dhe dollarë amerikanë. Transaksionet e shprehura në monedha të tjera konvertohen në euro dhe dollarë amerikanë me kursin e këmbimit në ditën e transaksionit.

Burimet bazë të të dhënave për ecurinë e bilancit të pagesave janë:

- Dokumenti i vetëm doganor (ECD) për shkëmbimin tregtar të jashtëm të Republikës së Maqedonisë së Veriut;
- Sistemi i raportimit të qarkullimit të pagesave të bankave jashtë vendit (PPS);
- Sistemi i raportimit të borxhit të jashtëm dhe kërkesave (NDNP);
- pasqyrat bankare mbi gjendjen e mjeteve dhe detyrimeve (KNBIFO);
- raportet mujore për ndryshimet dhe kushtet e llogarive jashtë vendit të rezidentëve që nuk janë banka të autorizuar dhe gjendjen dhe qarkullimin e llogarive të regjistruara (raportet mujore - MI);
- raportet plotësuese të NBRSM për gjendjen e rezervave zyrtare devizore të Republikës së Maqedonisë së Veriut;
- të dhënat nga pyetësi vjetor për investimet në/nga jashtë - VS11 dhe VS22;
- raportin tremujor për rezultatin financiar të arritur dhe të planifikuar në vitin aktual (KVS);
- pyetësin për njoftimin e shlyerjes kontraktuale të detyrimeve dhe kërkesave (POZ);

- raporte tremujore për kërkesat dhe detyrimet e bazuara në punët komerciale të rezidentëve jashtë vendit (KIPO).

- raport për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë të kapitalit dhe pjesët në fondet e investimeve (VHV – 1) dhe raport për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë të borxhit (VHV – 2).

Konventa për shenjat në bilancin e pagesave

Në llogarinë rrjedhëse dhe kapitale, hyrjet dhe daljet regjistrohen me shenjë pozitive, ndërsa në llogarinë financiare, rritja e mjeteve dhe e detyrimeve regjistrohet me shenjë pozitive, ndërsa rënia e mjeteve dhe e detyrimeve regjistrohet me shenjë negative.

Tabela 1. Konventa për përdorimin e shenjave

	BPM6
Llogaria rrjedhëse dhe kapitale	
Eksport/Hyrje	+
Import/Dalje	+
Neto	(Hyrje – Dalje)
Llogaria financiare	
Mjete	
Rritje	+
Zvogëlim	-
Neto	(Rritje + Zvogëlim)
Detyrime	
Rritje	+
Zvogëlim	+
Neto	(Rritje + Zvogëlim)
Llogaria financiare: kreditor-neto (+) / debitor-neto (-)	(Mjete – Detyrime)

Sektorët institucionale

Njësitë institucionale janë të grupuara në disa sektorë institucionale. Klasifikimi në sektorë institucionale zbatohet vetëm për njësitë rezidente. Ndarja e sektorëve institucionale është në

përputhje me sektorët dhe nën-sektorët e listuar në SNA 2008², por ato janë paraqitur në një nivel më të lartë agregimi.

Rezidentët klasifikohen në sektorët dhe nënsektorët bazë të mëposhtëm:

- Banka qendrore (qeveria monetare)
- Shteti
- Institucionet depozituese, me përjashtim të bankës qendrore
- Sektorë të tjerë, të ndarë në:
 - Institucione të tjera financiare
 - Ndërmarrjet jofinanciare, amvisëritë dhe institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë amvisërive

Banka qendrore është Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Shteti përfaqësohet përmes njësive institucionale që janë formuar përmes proceseve politike dhe kanë autoritet legjislativ, gjyqësor dhe ekzekutiv mbi njësitë e tjera institucionale në një territor të caktuar. Sektori "shtetëror" përfshin nënsektorët e mëposhtëm: qeverisja qendrore; vetqeverisja lokale; fondet e sigurimeve shoqërore.

Institucionet depozituese, me përjashtim të bankës qendrore, përfshijnë institucionet, veprimtaria kryesore e të cilave është ndërmjetësimi financiar. Ata kanë detyrime të bazuara në depozita dhe instrumente financiare, të cilat janë zëvendësues të afërt të depozitave. Ky sektor përfshin të gjitha bankat që kanë marrë leje për themelim dhe funksionim nga guvernatori i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe degët e bankave të huaja që kanë marrë leje për hapje dhe funksionim në territorin e Republikës Maqedonisë së Veriut.

Institucione të tjera financiare përfshijnë institucionet financiare jodepozitare dhe ndërmjetësues të tjerë financiarë, si dhe kompanitë e sigurimit dhe fondet e pensioneve.

Ndërmarrjet jofinanciare, amvisëritë dhe institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë amvisërive. Ndërmarrjet jofinanciare përfshijnë njësi institucionale (në pronësi publike ose private), aktiviteti kryesor i të cilave është prodhimi i mallrave të destinuara për shitje dhe/ose ofrimi i shërbimeve jofinanciare. Amvisëritë përkufizohen si persona, ose grupe personash, të cilët ndajnë të njëjtin strehim, ato kombinojnë të ardhurat dhe pasurinë, dhe që konsumojnë lloje të caktuara të mallrave dhe shërbimeve. Institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë amvisërive janë njësi institucionale, veprimtaria kryesore e të cilave është ofrimi i mallrave dhe shërbimeve për amvisëritë dhe komunitetin pa kompensim ose me çmime ekonomikisht të parëndësishme.

² Sistemi i Llogarive Nacionale 2008, Komisioni Evropian, Fondi Monetar Ndërkombëtar, Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik, Kombet e Bashkuara, Banka Botërore, 2009.
(<https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>).

2.1 Sqarime metodologjike për artikuj të veçantë të bilancit të pagesave

LLOGARIA RRJEDHËSE

Mallrat

Burimi kryesor i të dhënave për tregtinë e jashtme të Republikës së Maqedonisë së Veriut është dokumentacioni doganor (ECD), i cili grumbullohet nga Drejtoria doganore e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe përpunohet dhe publikohet nga Enti Shtetëror i Statistikave të Republikës së Maqedonisë së Veriut (DZSRM) dhe NBRSM.

DZSRM, në përputhje me Metodologjinë për regjistrimin e shkëmbimeve të tregtisë së jashtme në statistikën tregtare, publikon të dhëna për eksportet në bazë f.o.b., dhe për importet në bazë c.i.f.

NBRSM, në përputhje me rekomandimet e BPM6, me rastin e regjistrimit të mallit në bilancin e pagesave, rregullon fushëveprimin dhe klasifikimin, përkatësisht për:

- mbulimi: për mallrat e kthyer dhe për mallrat e eksportuara/importuara nga migrantët;
- klasifikimi: për faktorin c.i.f./f.o.b. dhe përpunimet. Në bilancin e pagesave, eksportet dhe importet tregohen mbi bazën f.o.b, prandaj është e nevojshme të rregullohen importet mbi bazën c.i.f për faktorin c.i.f./f.o.b.. Në periudhën nga viti 1993 deri në vitin 1997 faktori c.i.f./f.o.b. përcaktohet në bazë të normave mesatare të përcaktuara ndërkombëtarisht për llogaritjen e këtyre shpenzimeve. Nga viti 1998 e në vazhdim, faktori c.i.f./f.o.b. është llogaritur sipas një metodologjie të vendosur, e cila bazohet në të dhënat nga ECD për transport dhe sigurim të barazive me destinacion në Republikën e Maqedonisë së Veriut të përshtatura për importin e përgjithshëm.

Një nënkomponent shtesë I artikullit "mallra" përfaqësohet nga punët e ndërmjetësimit. Burimi bazë i të dhënave për këtë artikull është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja. Kompensimi për ndërmjetësim në blerjen dhe shitjen e mallrave regjistrohet vetëm në anën e eksportit, në bazë bruto, duke treguar mallrat e blera si eksporte negative dhe mallrat e shitura si eksporte.

Shërbimet

Shërbimet e prodhimit për përpunimin e mallrave në pronësi të huaj: burimi i të dhënave për përfundimin e mallit është dokumenti i vetëm doganor (ECD) për shkëmbimin tregtar të jashtëm të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Transporti: Të dhënat lidhur me transportin janë nga qarkullimi i pagesave të bankave me shtetet e huaja dhe raportet mujore - MI. Ekziston mundësia e ndarjes sipas llojeve të transportit (ajror, detar, hekurudhor dhe rrugor) dhe sipas kategorive të shërbimeve (transportimi i mallrave, udhëtarëve dhe të tjerë). Bëhet rregullimi për daljen e shërbimeve të transportit (transportimi i mallrave) për pjesën e faktorit c.i.f./f.o.b. që i referohet shpenzimeve të shërbimeve të transportit të kryera nga jorezidentët.

Turizmi: Burimi janë të dhënat nga qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja dhe raportet mujore - MI.

Shërbime të tjera: Burimi bazë janë të dhënat nga qarkullimi i pagesave të bankave jashtë vendit për arkëtimet dhe pagesat ndaj jorezidentëve sipas llojeve të shërbimeve: ndërtimtaria, shërbimet e sigurimit, shërbimet financiare, kompensimi për përdorimin e pronësisë intelektuale, shërbimet e telekomunikacionit, kompjuterike dhe informacionit, shërbime të tjera biznesi, shërbime personale, kulturore dhe rekreative dhe qeveritare. Përshtatja bëhet në daljen e sigurimit për pjesën e faktorit c.i.f./f.o.b. që i referohet shpenzimeve të sigurimit gjatë transportit të mallrave. Përshtatja bëhet në rastin e shërbimeve të ndërmjetësimit financiar, nëpërmjet rishpërndarjes së një pjese të të ardhurave nga investimet, bazuar në llogaritjen e eksportit dhe importit të shërbimeve të ndërmjetësimit financiar të matur në mënyrë indirekte (FISIM). Si burim shtesë i të dhënave llojet e veçanta të shërbimeve, përdoren të dhënat nga raportet mujore - MI.

Të ardhurat primare

Të ardhurat primare si përbërës i bilancit të pagesave rrjedhin nga: kompensimi për punonjësit (rezidentë të punësuar te jorezidentët dhe anasjelltas) dhe të ardhurat nga investimet. Të ardhurat nga investimet përfaqësojnë fitimet kapitale nga investimet direkte, investimet e portofolit, investimet e tjera dhe mjetet rezervë.

Të ardhurat nga investimet direkte: Të dhënat përfshijnë dividendën dhe fitimin e shpërndarë, fitimin e riinvestuar dhe të pashpërndarë, si dhe interesin nga borxhi ndërkompani. Dividendat për vitin aktual paraqiten në momentin e pagesës/arkëtimet të tyre, ndërsa për vitet e mëparshme (duke filluar nga të dhënat e vitit 2012) paraqiten në momentin e marrjes së të drejtës së dividendës. Burimi i të dhënave për dividendën e paguar/arkëtuar është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja. Burimi i të dhënave për fitimet e riinvestuara dhe dividendat e deklaruar për pagesë për vitet e mëparshme është Pyetësi Vjetor i Investimeve Direkte. Fitimi i riinvestuar për vitin aktual është vlerësuar në bazë të rezultateve të raportit tremujor mbi rezultatin financiar të arritur dhe të planifikuar në vitin aktual (KVS).

Dividendat dhe interesi, në kuadër të të ardhurave nga investimet direkte, ndahen në varësi të llojit të investimit direkt: investimi i investitorit direkt në ndërmarrjen në të cilën është investuar, investimi i kthimit (investimi i ndërmarrjes me investim direkt në kapitalin e investitorit direkt) ose investime ndërmjet ndërmarrjeve të lidhura horizontalisht.

Të ardhura nga investimet e portofolit: ky komponent përfshin dividendën nga kapitali pa përfshirë aksionet/pjesët në fondet e investimeve, të ardhurat nga investimet që u përkasin pronarëve të aksioneve/pjesëve në fondet e investimeve dhe interesat. Deri në vitin 2015, burimi i të dhënave për dividendën e paguar dhe të arkëtuar është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja, ndërsa duke filluar nga janari 2015, për dividendën e mbledhur nga kapitali, si burim të dhënash përdoret raporti për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë dhe pjesëve në fondet e investimeve (VHV – 1).

Interesi përfshin të dhëna për interesat e mbledhura nga investimet e rezidentëve në letrat të huaja me vlerë të borxhit dhe interesin e paguar në bazë të investimeve jorezidente në letrat me vlerë të brendshme të borxhit. Burimi janë të dhënat nga qarkullimi i pagesave të bankave jashtë

dhe raporti VHV - 2 Raport për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë të borxhit, duke filluar nga viti 2015.

Të ardhurat nga investimet e tjera: Të dhënat përfshijnë interesat e grumbulluara dhe të paguara për depozitat, si dhe interesat e llogaritura të bazuara në kreditë afatshkurtra dhe afatgjata. Burim janë të dhënat nga qarkullimi i pagesave të bankave jashtë vendit dhe të dhënat nga sistemi raportues për borxhin e jashtëm dhe pretendimet NDNP, për kreditë që duhet të regjistrohen në NBRSM. Në rastin e interesave nga depozitat dhe kreditë, bëhet një rregullim duke rishpërndarë një pjesë të këtyre të ardhurave në artikullin e shërbimeve financiare, bazuar në llogaritjen e eksportit dhe importit të shërbimeve të ndërmjetësimit financiar të matur në mënyrë indirekte (FISIM).

Mjetet e rezervës: ky komponent përfshin interesin e llogaritur nga investimi në letrat me vlerë të huaja të borxhit brenda rezervave valutore, si dhe interesin e arkëtuar nga depozitat brenda rezervave valutore. Burimi kryesor i të dhënave janë raportet e NBRSM-së për të dhënat e rezervave zyrtare valutore.

Të ardhurat dytësore

Transferet në sektorin shtetëror: kryesisht i referohen ndihmës monetare dhe mallrave të marra nga qeveritë e vendeve të huaja dhe organizatat ndërkombëtare. Burimi i të dhënave për transferet e parave është transaksioni i pagesave të bankave me shtetet e huaja, ndërsa për transferet e mallrave janë të dhënat doganore. Një burim shtesë i të dhënave mbi tatimet aktuale mbi të ardhurat është Pyetësi Vjetor VS 22 për vitet e mëparshme.

Transfertat në sektorët e ndërmarrjeve financiare, ndërmarrjeve jofinanciare, amvisëritë dhe institucioneve jofitimprurëse që i shërbejnë amvisërive përfshijnë: transfertat personale (transfertat korente ndërmjet amvisërive rezidente dhe jorezidente) dhe transfertat e tjera (të blera dhe shitura në mënyrë efektive në tregun valutë; taksat aktuale mbi të ardhurat dhe pasurinë, kontributet sociale, përfitimet sociale, primet e sigurimit dhe kompensimet, etj.). Burimi bazë i të dhënave është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja dhe dokumenti i vetëm doganor (SCD), për transfertat në mallra. Mjetet e blera dhe të shitura në tregun valutë në përputhje me Manualin BPM6 duhet të klasifikohen në llogarinë financiare të bilancit të pagesave. Megjithatë, duke qenë se një pjesë e madhe e këtyre fondeve burojnë nga arkëtimet e rezidentëve nga jorezidentët për mallrat dhe shërbimet e ofruara (ekonomia gri) dhe nga transfertat e marra në para të huaja efektive, këto transaksione regjistrohen si pjesë e llogarisë rrjedhëse të bilancit të pagesat (të ardhurat dytësore).

LLOGARIA KAPITALE

Llogaria e kapitalit tregon blerjen/vënien në dispozicion të mjeteve jofinanciare të paproduhuara dhe transfertave kapitale, në bazë bruto, për të cilat burimi bazë i të dhënave është qarkullimi i pagesave të bankave jashtë vendit, si dhe sistemi i raportimit për borxhin e jashtëm dhe kërkesat (NDNP).

LLOGARIA FINANCIARE (NETO-KREDI/DEBIT NETO)

Investimet direkte: Investimet direkte paraqiten sipas parimit të mjeteve dhe detyrimeve. Në kuadër të investimeve direkte, janë paraqitur veçmas investimet e investitorëve direkt, investimet e kthimit dhe investimet ndërmjet ndërmarrjeve të lidhura horizontalisht. Investimet direkte përfshijnë kapitalin e vet, riinvestimin e fitimeve dhe instrumentet e borxhit. Instrumentet e borxhit përfshijnë kreditë tregtare, huatë dhe instrumente të tjera borxhi ndërmjet subjekteve të lidhura. Kërkesat dhe detyrimet ndërmjet institucioneve depozituese dhe institucioneve të tjera financiare (me përjashtim të fondeve të pensioneve dhe shoqërive të sigurimit) përjashtohen nga instrumentet e borxhit ndërmjet subjekteve të lidhura dhe ato paraqiten në instrumentin financiar përkatës.

Burimi i të dhënave për depozitat e parave të gatshme është sistemi i raportimit të transaksioneve të pagesave të bankave jashtë vendit (PPS), ndërsa për depozitat mallra është dokumenti i vetëm doganor (ECD) për tregtinë e jashtme të Republikës së Maqedonisë së Veriut. Për fitimin e riinvestuar për vitin aktual janë bërë vlerësime në bazë të rezultateve të Raportit Tremujor mbi rezultatin financiar të arritur dhe të planifikuar në vitin aktual (KVS) dhe në bazë të rezultatit financiar të arritur në vitin paraprak. Të dhënat për vitet e mëparshme rishikohen në baza vjetore, ku si burim kryesor përdoret pyetësi vjetor për investimet në/nga jashtë (VS 11 dhe VS 22). Burimi i të dhënave për kreditë në kuadrin e instrumenteve të borxhit është sistemi i raportimit për borxhin dhe pretendimet e jashtme (NDNP), ndërsa burimi i të dhënave për kreditë tregtare janë raportet tremujore për kërkesat dhe detyrimet bazuar në operacionet tregtare të rezidentëve jashtë vendit (KIPO). Për pjesën tjetër të pretendimeve dhe detyrimeve të subjekteve të ndërlidhura, si burim të dhënash janë përdorur Pyetësi për raportimin e shlyerjes kontraktuale të detyrimeve dhe kërkesave (POZ) dhe Pyetësi Vjetor për investimet në/nga jashtë (VS 11 dhe VS 22).

Investimet e portofolit: Deri në vitin 2015, burimi i të dhënave për investimet e portofolit, nga ana e mjeteve, është qarkullimi i pagesave të bankave jashtë vendit. Duke filluar nga janari 2015, si të dhëna përdoren raporti për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë dhe pjesëve në fondet e investimeve (VHV - 1) dhe raporti për gjendjen dhe ndryshimet e investimeve në letrat me vlerë të borxhit (VHV - 2). Burimi kryesor i të dhënave për investimet e portofolit nga ana e detyrimeve është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja.

Investime të tjera:

Kapitali vetanak tjetër: Kapitali i mbetur përfshin investime në aksione në kompani nën 10%. Burimi i të dhënave është qarkullimi i pagesave të bankave jashtë vendit.

Valuta dhe depozita: Të dhënat i referohen kryesisht ndryshimeve në mjetet në valutë dhe detyrimet në valutë të bankave. Burimi i të dhënave janë pasqyrat bankare mujore - KNBIFO dhe qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja. Ndryshimet në mjetet dhe detyrimet në valutë të bankave shprehen me përjashtim të pjesshëm të ndryshimeve ndërvalutore. Ndryshimet në mjetet valutore të popullsisë përfshijnë depozitimin neto të llogarive valutore të qytetarëve në sistemin bankar minus importin e mallrave nga persona fizikë. Burimi i të dhënave për depozitimin neto të llogarive në valutë është qarkullimi i pagesave të bankave me vendet e huaja, ndërsa për importin e mallrave nga persona fizikë janë deklaratat doganore. Si burim shtesë i të dhënave

për valutat dhe depozitat e sektorëve të tjerë, përdoren të dhënat për transaksionet përmes llogarive të huaja të sektorëve të tjerë për të cilat Banka Popullore ka lëshuar miratim në përputhje me rregulloret në fuqi (raportet mujore - MI).

Kreditë: Kategoria "kredi" tregon shfrytëzimet dhe shlyerjet në bazë të kredive afatgjata dhe afatshkurtra. Burimi i të dhënave është sistemi i raportimit për borxhin dhe kërkesat e jashtme (NDNP).

Kreditë dhe paradhëniet tregtare: Kreditë dhe paradhëniet tregtare afatshkurtra (si detyrime neto të kredive tregtare të miratuara jashtë dhe të marra nga jashtë) përfaqësojnë diferencën ndërmjet shkëmbimit fizik të mallrave dhe shërbimeve dhe arkëtimeve, domethënë pagesave për ato. Të dhënat për kreditë tregtare si vlerësim rrjedhin nga të dhënat për shkëmbimin e mallrave nga dokumentet doganore dhe arkëtimet dhe pagesat e kryera nga transaksioni i pagesës në bazë të eksportit dhe importit të mallrave, si dhe nga raportet mujore për ndryshime në llogaritë e regjistruara - MI. Nëse vlera e eksporteve fizike është më e madhe se vlera e eksporteve të grumbulluara, diferenca regjistrohet si kredi tregtare e miratuar. Nëse vlera e mallit të importuar është më e madhe se pagesa në bazë të importit të mallrave, diferenca regjistrohet si kredi tregtare e marrë. Burimi i të dhënave për kreditë tregtare afatgjata është Sistemi i Raportimit të Borxhit të Jashtëm dhe kërkesave (NDNP).

Rezervat valutore: Transaksionet llogariten si ndryshim i gjendjes në komponenta të veçantë të rezervave valutore, duke përjashtuar diferencat e kursit të këmbimit dhe ndryshimet e çmimeve. Burimi i të dhënave janë raportet e NBRSM.